

Téma: Sociální pozice, status, role, vůdcovství

Předmět: Psychologie a komunikace

Přidal(a): Katarina

SOCIÁLNÍ POZICE

POZICE = místo, které člověk zaujímá v rámci sociální skupiny a současně označuje i jeho společenskou funkci:

- pozice je např.: v rodině, v zaměstnání, v neformální skupině
- pozice jedince ve skupině ovlivňuje spokojenost jedince, míru sebevědomí a jistoty

Pozice členů skupiny z hlediska přitažlivosti:

- populární osoby = přitažlivé pro většinu členů skupiny
- oblíbené osoby = jsou přitažlivé pro mnohé členy skupiny
- akceptované osoby = dává jim přednost část skupiny
- trpěné osoby = dává jim přednost pouze malá část skupiny
- osoby stojící mimo = nikdo ze skupiny je neupřednostňuje

Pozice členů skupiny z hlediska moci a prestiže:

- vůdcové = dominují (určují směr skupiny)
- pomocníci = aktivní členové skupiny (aktivní členové ve skupině – spolupracují s vůdcem)
- podřízení členové = závislé osoby (ochotně spolupracují, úkol splní dobře)
- pasivní členové (nejsou ochotni něco udělat pro skupinu)

- periferní, okrajoví členové (aktivity skupiny napadají)

Pozice členů z hlediska způsobu prosazování se jednotlivce:

- přehlížené osoby (chtějí, neumějí, nezaujmou skupinu)
- odmítané osoby (chtějí, nejsou žádoucí)
- osamělé osoby (chtějí, neumějí a nejsou žádoucí)
- izolované osoby (nechtějí, z nějakého důvodu nemohou)

Subjektivní pozice = člen sociální skupiny se porovnává sám s ostatními členy a na základě toho si stanoví svou pozici

Objektivní pozice = shoda subjektivní pozice s názory členů sociální skupiny

STATUS V SOCIÁLNÍ SKUPINĚ

STATUS = označení místa, které jednotlivec zaujímá v sociální skupině na základě svých vlastností

- trvalejší pozice
- získává se podle vlastností člověka

Status se obvykle spojuje se symbolem = symboly některých statusů jsou přísně formulované – hodnosti vojáků, uniformy, vybavení kancelářů, užívání vozidel,...

SOCIÁLNÍ STATUS:

- **vrozený** (nemění se, pohlaví muž x žena)
- **získaný** (dobrý sportovec, premiant třídy = získaná prestiž)
- **připsaný** (je dán věkem a společensko-ekonomickou situací, mění se)

SPOLEČENSKÉ ROLE

SPOLEČENSKÁ ROLE = souhrn očekávání společnosti, jak se má člověk chovat v určité společenské pozici.

- role a pozice jsou spojené
- v každé společnosti a v každém společenském systému existují různá očekávání, jak se lidé budou chovat v pozicích

Každý člověk hraje v podstatě tři druhy rolí:

- **základní** = jsou dány pohlavím a věkem
- **profesní** = jsou spojeny s kvalifikací
- **role ve volném čase**

Kdykoliv „hrajeme“ nějakou roli, nasazujeme si symbolickou jakousi „masku“, která je podle našeho názoru vhodná a očekávaná pro příslušnou roli.

Setkáváme se s problémy:

- spojování rolí – syn, vnuk, bratr, švagr, otec, student,...
- neslučitelnost rolí – 2 požadavky jsou neslučitelné (např. učení x výlet s kamarády)

Od zdravotní sestry se v její roli očekává = zájem o nemocného, empatie,...

VŮDCOVSTVÍ VE SKUPINĚ

- při vzniku skupiny – někteří přebírají významnější roli než jiní, je jim dáвана přednost,
- jiní jim naslouchají s větší pozorností, mají nad ostatními převahu
- takto se členové skupiny začínají diferencovat na vůdce a následovníky
- když má skupina dlouhodobější trvání, ustaluje se hierarchie těch, kteří vedou a těch, kteří jsou převážně vedeni

Vůdcovství je nejvyšší hodnota v sociální hierarchii skupiny.

VŮDCOVÉ JSOU:

- osoby s formálně vysokým postavením
- osoby, které mají na ostatní členy skupiny vliv
- osoby s vysokou sociometrickou volbou

ZNAKY VŮDCOVSTVÍ:

- zahajuje plánování a akce
- má se skupinou neformální styky
- zastupuje skupinu
- integruje skupinu
- organizuje skupinu
- dominuje ve skupině
- přijímá a poskytuje informace
- projevuje souhlas a nesouhlas se členy skupiny, chválí a kárá
- ovlivňuje práci a její výsledky ve skupině

ZPŮSOB (STYL) VEDENÍ:

- **autoritativní** – dominantní, rozhoduje o všem na základě vlastních úvah a přání
- **demokratický** – vůdce se radí a připouští mínění a názory druhých, rozhoduje po dohodě s nimi
- **liberální** – smířlivost a shovívavost bez určitých, jasných zásad, VOLNOSTYL

STYL VEDENÍ ŘÍZENÍ SKUPINY	
Formální stránka	Obsahová stránka
Autoritativní styl Autoritativně vedená skupina vykazuje vysoké napětí a projevy nepřátelství především k vůdci skupiny. Typické je poslušné, podřídivé chování členů skupiny. Intenzita práce bývá vysoká, ale při neupřímnosti vůdce je práce přerušovaná.	
• Věcný, rázný příkaz • Zákazy bez shovívavosti s hrozbou • Přesný jazyk, nepřívětivý tón • Pochvala a pokárání jsou subjektivní • Emoce se neberou v úvahu • Vůdce stojí mimo skupinu	• Věci ve skupině se plánují předem • Určují se jen bezprostřední cíle, další cíle nejsou známy • Hlas vůdce je rozhodující
Demokratický styl Demokraticky vedená skupina se vyznačuje uvolněnou přátelskou atmosférou. O zadaný úkol bývá mezi členy značný zájem, dosahují originálních pracovních výsledků a při nepřítomnosti vůdce skupina v práci pokračuje.	
• Instrukce ve formě návrhů • Přátelský tón řeči • Pochvala a pokárání spolu s radou • Nařízení a zákazy s diskusí • Pozice vůdce je uvnitř skupiny	• Rozhodnutí se neplánují předem, ale ve skupině • Za realizaci závazků odpovídají všichni • Všechny části práce se nejen navrhují, ale i kontrolují a posuzují
Liberální styl Liberální vedení způsobuje ve skupině chaos a vzájemné konflikty. Členové skupiny vykazují aktivitu pouze na základě osobního významu, který jim činnost přináší.	
• Tón je konvenční = společenský, obvyklý, běžný • Pochvala a pokárání chybí • Spolupráce neexistuje • Pozice vůdce je pro členy neurčitá	• Věci ve skupině jdou samy od sebe • Vůdce nedává pokyny • Práce je konána podle jednotlivých zájmů členů skupiny